

Naistöoline ja talunaisterahvas

Naistöoline fotšialistlike kodumaa kaitsel

Lääne töörahva kommunistlike ülikooli eestlaste sanitaarring

Fr. B. Kreutzwaldi n'ime
Eesti NSV Riiklik
Reumatoloog

Termitus Balge-Gesti türmis maemlematele naistöötlejatele!

Elfride Morgenfon
Gesti sõjakohtu poolt „149“
professsis eluksajaks sunni-
tööle mõistetud.

„Teie kohtu ma ei karda. Mida
enam teie meid tagajärgede,
jeda suuremaks kasvavad meie
poolehoidjate hulk.“

(El. Morgenfoni „viimane
fõna“ kohtus.)

Amanda Sipelkin ja Shenny Tenno
„Demokraatia“ kohtu otsusel mõlemad kaheksaks aastaks
sunnitööle mõistetud.

Seda on vähe kui naisseltsiline ainult sanitaaringi tööst osa
võtab. Pinew rahvusvaheline seisukord nõuab
naisseltsiliselt ka laskeringist osavõtmist. Sõjaasjandusest, sõjaväe sisemisest
korrast, sojariistadega ümberkäimisest annab õpetust arusaadawas keeles:

„Eesti kommunistlike sõjaväe kirjandus“ 116 lhk.
40 kop.

„Tarwilikumad sõjaasjanduse sõnad ja ütelsused Wene ja Eesti keeles. 24 lhk.
10 kop.

Saadawal „KÜLWAJA“ raamatuladus.

**Naissaadikutele, naiskooliõpetajatele, nõukogude, noorsoo-, põllutöö-
liste ühisuste ja teiste ühiskondlike organisatsioonide naisliikmetele.**

XV partei kongress tegi tähtsad otsused küla edaspidise
arenemise kohta. Talunaisterahwas peab nende otsuste
elluviimisel kaasa aitama. Partei kongressi otsuste
tundmaõppimine olgu esimeseks sammuks sel teel.

Ainuke raamat ÜK(e)P XV kongressi tööst ja otsustest Eesti keeles on
O. RÄSTASE

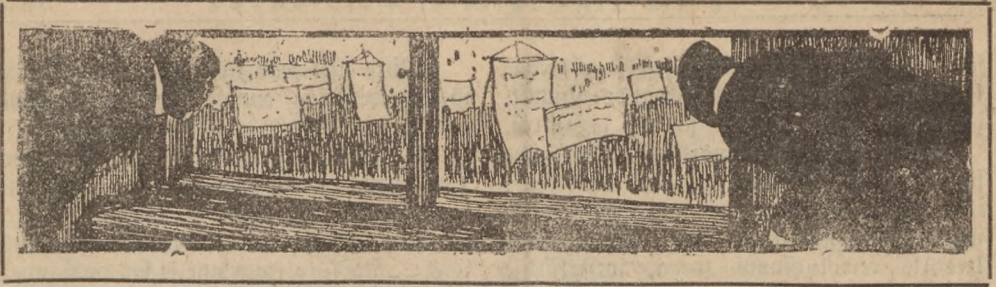
„LEENINI LIPU ALL“

52 lhk. 50 kop.

Raamat on weel „KÜLWAJA“ kirjastuses Leeningraadis saadawal.

Iga poliitiliselt arenenud naistööline peab
ainutekse eestikeelse leninismi ajakirja „Klassimõitluse“ lugeja
olema.
Tellimise hind 2 r. 40 f. aastas, 1 r. 20 f. pooles aastas. Üksiku numbri hind 25 f.
Tellimiseaadress: Ленинград XI, Фонтанка 53, „Кюльвая“.

Johanson

Rahvustvaheline naistepäev

Oktoobrirevolutsiooni suurus seisab muu seas ja eriti selles, et tema järjekindlalt ikka laiemaid ja laiemaid hulkasid nõukoguriigis sotsialismi ülesehitavale tööle toondab.

Kommunistlike partei ja nõukogude walitjuse üleskutsse naistele rahvustvahelisel naistepäeval — osawõtta sotsialistlisest ülesehitavast tööst leiab wastukõla isegi kõige mahajäänumate, kõige pimedamate naiseltfilistide seas.

Täna teeme meie ülewaate möödunud tööst ja seame üles uued ülesanded. Üks filmapaistwamatest hüüdsõnadest oli: rohkem naiseltfilisi nõukogudesse, rohkem elawat tegewust ja teaduslikkust selles töös. Selles on meil juba filmapaistwad tagajärjed. 1927. a. on meil linnanõukogudes 19,5% ehk 21 221 naiseltfilist. Suurtres tööstuse keskkohtades wõtsid naisterahwad walimistest peaaegu samal määral osa kui meesterahwadki. Oli juhtumisi, kus nad osawõtmise elawuses meestest ettegi lätsid. Kahelkümne linnanõukogude walimistest (väljaarwatud Leeningraad ja Moskwa) wõttis osa: naisterahwaid 71,3%, meesterahwaid 64,7%. Ka Leeningraadis oli mõne ametiühisuse liinis (kiutööstuses, keemiatööst., waudteetöölistel ja toiduainete tööst.) naiste protsent walimistes suurem kui meestel.

Järjekindlalt kasvab meil ka talunaiste tegew osawõtmine. 1927. a. töusis talunaiste osawõtmine walimistel kuni 29,9%-ni. Ei kasvanud mitte üksi nende arv, kes walimistele ilmusid, waid kasvab ka walijate poliitiline teadlikkus, tegelik wäljaastumine. Paljudest kohtadest on andmeid, et hulk talunaisi walimiste koosolekutel ühes naisdelegaatidega elawalt tehnikute ja parteilaste kandidatuurisid toetasid ja üksmeelil külatulaku wastu hääletasid.

Talunaiste arv on tõusnud ka külanõukogudes. Praegu on üleüldse talunaisi külanõukogudes 146 251 inimest ehk 11,3%, külanõukogu esimehi 683 ehk 1,2%. Ja just talunaiste aktiiv (nõukogu liikmed, delegaadid, praktikandid) on palju kaasa aidanud külanõukogu ja raiooni täidesaatwa komitee töö elustamiseks ja on tõmmanud hulka si nõukogude sekkimise ja komisjonide tegewusse.

Täna aasta naistepäewa tähtsamaks hüüdsõnaks on: tutvustada ja selgitada laiadele naistehulkadele meie partei poolt ülesseatud praktilisi küsimusi nagu: tööstuse ratsionaliseerimist, 7-tunnise tööpäewa sisseseadmist, tööstusjaaduste hindade alan damist, suurmaapidamise edendamist külas ja selle tähtsust.

Oleme kindlad, et nende hüüdsõnade praktilise teostamise juures naiseltfilised nüüd samati nagu eelmiselgi aastal teadlikult igatepidi nõukogudewalituselt tema ülesehitawas töös majanduse alal toetama saawad. Kuid kõige selle ülesehitawa töö juures ei tohi meie filmapilgutski ära unustada, et elame äärmiselt ärewatel aegadel, kus waenlane meile igapäew wõib peale tungida, sellepärast peab naistööline ühes meestega aktiivseltselt osa wõtma ka riigikaitse tööst, kus tal tulewiku sõjas küllalt suured ülesanded ees on.

Naiseltfiline peab meeles pidama, et tulewane sõda on terve ilma kodanuse sõda töörahwa ja eriti Nõukogude Liidu wastu, kus töörahwal terve ilma rewolutsiooni kaitseks wõidelda tuleb, — sellepärast peab naiseltfiline kõige kindlama sideme looma piiritaguste naiseltfilistega.

Naiseltfilised kapitalistlikel maaladel pühitsewad tänast päewa kõigi raskuste ja politseiwurwe peale maatumata. Sulgalistel koosolekutel, miitingutel räägiatse nais-

feltfiliste kuulmata rõhumisest ja eksploateerimisest, kõneldakse Nõukogude-Viidust, jälgitakse meie mõitusid ja töö tagajärgi.

Ühes tähtsamaks naisfeltfiliste hüüdfõnaks kapitalistlikel maadel on täna: ilma igasuguse tõhkluseta, täis mõitlustuld, valmis olla mõitlema ühes üleilmse proletarise revolutsiooni toega, sotfialistilise ehituse alusepanijaga — Nõukogude-Viiduga ühise waenlase, maailma kodanluse, vastu.

Ei saa ega tohi mõelda, et meil palju aega on, et aegamööda jõuame naisfeltfilist ümber kasvatada. Aega on vähe. Töö kiirust on vaja tõsta. Tuleb luua uued tagavaraväed tööstuses ja riigikaitstes. Peab suurt rõhku panema naisfeltfiliste oskuse, teadmiste ja vilumuse tõstmise peale, et tarvilikul filmapilgul võiks valmis olla väe seljataga tehastes ja mabrikutes meestööliste aset täitma.

Mitte üksi teadma ei pea naisfeltfiline sõjast, vaid ka ennast igatpidi tegelikult sõjale, riigikaitsele ette valmistama.

Naisfeltfilised peavad kõit „Ossoamiohimi“ liikmeks astuma, ja mitte üksi sanitaarringidesse vaid ka lasteringidesse.

Naisfeltfiline ei unusta Leenini hüüdfõna: „Naisproletaarlane ei saa passiivseks pealtvaatajaks jääda, kui sõjariistadega hästi varustatud kodanlus viletsamalt varustatud eht hoopis varustamata töölist hävitab. Nad haaravad sõjariistad kätte.“

Nii siis, naisfeltfilised, anname täna rahvusvahelisel naistepöeval töotuse, et meie sotfialismi ehitamisetöö kõrval õpime ka plüsfiga ümber käima, — jelleks et kui tarvis läheb, siis püüis käes otkoobur-revolutsiooni mõitusid fakteia.

E. Ullermann

Kultuur-revolutsiooni küsimused ja talunaisterahwas

Meie räägime majanduslisest ehituse-tõöst nii linnas kui maal, ütleme, et ehitame sotfialismi maja, kuid sellejuures jääb meil tihti silmapaari wahele küsimus — küsimus kultuursest rewolutsioonist.

See on aga tingimata väga kardetaw, ning sellepärast sm. Rõkow oma aruandes partei XV kongressil ütlebki: „Maha jääda kultuurisel wäerinnal on peaaegu kardetawam weel, kui maha jääda ühe wõi teise meie majandusala wõi tööstuseharu edendamises.“

Mispärast see nõnda on, selle kohta leiame wastuse sm. Leenini kirjutusest ja kõnedest kultuurse rewolutsiooni küsimuse üle. Ühes oma wiimastest artiklitest kirjutab ta:

„Õieti öelda on meil „ainult“ üks ülesanne weel täita: meie rahwas nii-wõrd tsiwiliseerituks teha, et ta aru saaks kõigist kasudest, mida täieliselt kooperatsioonist osawõtmine annab, ja et ta seda osawõtmist korraldaks. Kuid selleks, et seda „ainult“ korda saata on waja terwet pööret, terwet ajajärku kogu rahwa hulkade kultuurset arenemist... Ilma selle ajaloolise ajajärguta, ilma täielise

kirjaoskusega, ilma teatawa arukusega, ilma selleta, et rahwas küllaldaselt õpetatud oleks raamatuid kasutama, ja ilma sellekohase materjaalse alusega, ilma kindlustusega, ütleme, wiljaikalduse, nälja jne wastu — ilma selleta meie oma eesmärgile ei saa.“ (Leenini kirjatööde kogu, XVIII a. 2. j., lhk 141—142).

Sellest Leenini waatest kultuurse rewolutsiooni küsimuse peale paistab iga-ühele silma, et küsimusel iseenesest väga suur tähtsus on ja iseäranis praegu, kus meie ees kolm põhiülesannet seisab: s.t. maa suurtööstusliselt ümberehitamine (industrialiseerimine), küla majanduse kollektiwiseerimine ja bürokratismi wastu wõitlemine.

Arusaadaw, et meie siin ilma kultuurse rewolutsioonita kaugele ei jõua. Sest praegu on meil weel üldiselt kuni 43% meesterahwaid kirjaoskamata. Naiste juures tõuseb see arw weel poole wõrd. Kirjaoskamatuselikwideerimise plaan on 10 aastaga kõigest 20% täidetud. Naisseltsilisi peab see küsimus iseäranis mõtlema panema, sest nende osas on sajast inimesest ümarguselt ainult 33 kirjaoskajat. Arusaadaw, et siin ei wõi

juttu olla sm. Leenini hüüdsõna teostamisest „Iga kõõgitüdruk peab oskama riiki walitseda“. Samuti jääb sellepärast talunaine nii paljudelgi juhtumistel eemale igasugusest ühiskondlisest tegevusest, rääkimata aktiivsest tööst nõukogudes, kooperatsioonis jne.

Ja, mis weel tähtsam — kirjaoskamatu ema ei suuda ju mingil tingimisel oma lastele ajakohast kultuurset kasvatust anda. See on aga väga tähtis, sest kultuur-rewolutsiooni mõju on iseäranis siis märgataw, kui selles sihis tööd algame juba kodus, mil laps weel ema kasvatuse alla käib, s.o. eelkooli ajajärgus. Koolid peawad seda tööd muidugi jatkama, ja seda seisukorda, et külakoolides ainult 14% lastest neljanda kooli aasta lõpetawad — kehwiikutega on lugu weelgi pahem — edaspidi kuidagi lubada ei wõi. Muidugi, meie Eesti asundustes töötawad talunaised arwawad ehk nii mõnelgi juhtu-

mistel et „meie oleme isegi küllalt kultuursed“. Kuid see pole õige; ka meil on väga ja väga palju nähtusi, mis teist oletada lasewad. Kirjaoskamatute protsent on suurem, kui meeste hulgas, nõukogude ja kooperatsiooni tööst osawõtmine palju loium, isegi usulised kammitsad tugewamad jne.

Ka Eesti asunduse talunaise ees seisab ülesanne aktiivselt tööle astuda, oma silmaringi laiendama, olgu see wastawates ringides, eneseharimise teel wõi muul kujul. Ainult sel teel suudame saada kulturseiks inimesteks, nagu neid sotsialistlike ühiskonna ehitusetöö nõuab.

Wähe on sellest, et riik aitab ja püüab iga küsimust, kus wõimalik, läbiwiia, et rahwa kultuurset tasapinda tõsta. Waja on ise käed külge panna. Hulgad suudawad palju korda saata, hulkades on jõud ning selles jõus suurt osa mängib ka naistöoline ja talunaine. P.

MOPR'i tegewus ja ülesanded

MOPR'ile pandi alus 30. now. 1922, koninterni IV kongressil, kus sm. Felix Kohn wanade enamlaste grupi nimel selle ettepanekuga esines. Tööd algades seadis MOPR omale järgmised ülesanded: 1) poliitiliste wangide kaitse kodanlikes riikides; 2) soldatitele, töölistele ja talupoegadele ära seletamine, mis põhjustel „demokraatlistel“ kapitalistlistel maal poliiitiliselt wangistatakse, et neid klassiwõitlusse kaasa tõmmata, ja 3) kõlblise ja ainelise abi andmise organiseerimine walge terrori ohwritele ja nende perekondadele. MOPR'i töö eesmärk on üleilmne rewolutsioon. Üleilmse rewolutsiooni ettevalmistuses on MOPR'il suur tähtsus. Tema teostamise eest waewlewadki kümned ja sajad tuhanded rewolutsionäärid wangimüüride taga. Wiimase 2½ aasta sees (kuni 1927. a. juunini) tapeti 39 kodanlikes riigis 25 257 töölist ja talupoega, haawatud said 52 326 in., wangimajadesse paigutati 230 988 inimest. Need arwud näitawad seda ohwrite hulka, mis proletariaat üleilmse rewolutsiooni eest wõideldes oma ridadest kaotas.

Hiina kodanlus jõudis kokkuleppele wäljamaa imperialistide rõõwsalkadega, kõwendas rõhumist oma tööliste ja talupoegade vastu. Karm walge terrori ike surub Hiina rahwast, teda otsekohe füüsiliselt häwitades. Puudulikkude andmete järele on 19 maakonnas 7 kuuga, märtssept. 1927, ära tapetud 29 430 wabastamise liikumisest osawõtjat, haawatud 31 300, wangistatud 32 000. Peale selle tapeti Pekingis 25. oktoobril 10 üliõpilast, aresteeriti 50 — proklamatsioonide laialilaotamise pärast. Sarnast metsikut füüsilist häwitamist leiab waewalt teistes riikides. Kuid ekslik oleks arwata, et terrorilaene Hiinas rewolutsioonilise tule kustutab. Kaugeltki mitte. Wastupidi, wiimastel kuudel süütab see tuleleek ikka uued ja uued talurahwa ja tööliste kihid põlema, kaswab streikijate arw, kaswawad talurahwa mässud.

Walge terror Eestis ei ole oma metsikuse poolest poliitikawangidega ümberkäimises palju parem. Kuulake, mis sunnitööline wangide olukorrast Eestis kõneleb: „Üldiselt siin makswa moraali järele wange inimesteks ei peeta. Sellele

moraalile wastawalt käiakse ka wangi-dega ümber.“ („Wangla“, Tall. 1927.) Praegusel silmapilgul waewleb Eesti kodanluse küüsis 500 seltsimeest, nendest 70 naiswõitlejat. Mis wäikse Eesti kohta arutu suure protsendi wälja teeb.

Kapitali wihane pealetungimine, töölisteliikumise häwitamise katsed kutsuwad uued MOPR'i sektsioonid ellu.

Nende kasw on järgmine:

1923. a. sai uuesti organiseeritud	11 sektsiooni
1924. „ „ „ „	11 „
1925. „ „ „ „	12 „
1926. „ „ „ „	9 „

Oma wiieandaks aastapäewaks oli MOPR'i töö juba 43 riigis pinda leidnud.

Kodanliste riikide proletariaat hindab kõrgelt MOPR'i wäsimata tööd, mis annab jõudu ja wastupidawust kibedatel minutitel rewolutsiooni eest wõitlejatele seltsimeestele. Abiandmine rewolutsiooni eest wõitlewatele seltsimeestele leidis elawat wastutulekut eriti Nõukogude-Liidu tööliste ja talupoegade poolt. MOPR'i organisatsioon Nõukogude-Liidu annab abi poliitikawangidele ja

nende perekondadele, ja peale selle ka poliitikapagulastele, keda walge terrori laene on sundinud N.-Liidus warjupaika otsima.

Abiandmise summa on järgmine:

1924. a. abiandmiseks kulutatud	. 390 000 rbl
1925. „ „ „ „	429 971 „
1926. „ „ „ „	192 858 „
1927. „ (9 kuuga)	49 722 „

Peale selle on organiseeritud hoolekand ja kirjawahetus 250 wangimajaga kodanlistel maal. MOPR'i liikmete arw Nõuk.-Liidus oli esimiseks jaanuariks 1924. a. 500 000, 1925. a. 3 717 000, 1926. a. 4 897 000, 1927. a. 3 800 000, 1927. a. 1. juuniks 4 000 000.

Ehk küll walge terrori laene paljud ja paljud tuhanded wõitlewad seltsimehed häwitab, kuid read ei harwene, sest uued wõitlejad täidawad langenuate aset.

Läbi werise udu sammub proletariaat julgelt ja kindlalt oma eesmärgile — üleilmsele rewolutsioonile — ikka ligemale ja ligemale.

Alwine Puusep

Mida naissaadikul maja teada

ÜK(e)Partei ja tema töö külas

(Abimaterjaliks talunaiste delegaatide 9. koosoleku kohta)

Mida kujutab enesest
ÜK(e)Partei?

Kommunistiline partei on osa tööliste klassist, ja nimelt tema kõige arusaajam eelwäeosa. Kommunistisel parteil pole minigisuguseid erilisi huwisid, tööliste-

klassi huwidega wõrreldes, ta on tööliste klassi huwide kehastaja — täielises ulatuses. Tema liigete arw oli 1927. a. 1. jaanuariks 1 131 256 inimest. Sellest arwust oli töölisi 56,1%, talupoegi 26,3% ja teenijaid 17,6%.

Mispärast töolisteklassile üldse parteid vaja on?

Eespool nägime juba, et kommunistiline partei on töolisteklassi eelwäe osa — järjelikult organiseeritud jõud, karastunud pikaajalises wõitluses isewalisuslise korra wastu ja töolisteklassi ning töötawa talurahwa wabastuse pärast. Nii wõime siis sm. Leninile wäite järele öelda: „Ilma parteita poleks töolisteklassi wõimalik olnud wõimu wõtta“, — ning edasi: „Ilma raudse ja wõitluses karastatud parteita, ilma parteita, kellel töolisteklassi usaldus, ilma parteita, kes oskab jälgida hulkade meeoleolu ja nende peale mõjuda, on wõimata sarnast wõitlust pidada.“ Kuid töolisteklassile ei ole parteid mitte üksi wõimu wõitmise ajajärgus vaja, waid ka siis, kui proletariaat juba wõimul on ning ühes töötawa talurahwaga sotsialismi hoonet ehitab — ka see nõuab kommunistilise partei kindlat ning juhtiwat kätt.

Missugune tähtsus on kommunistlisel parteil töötawa talurahwa kohta?

Kui töötawa talurahwa seisukorda tsariajal ja praeguseaja kapitalistlikel maadel meeletuleme, siis kerkib silma ette raske surwe ja kurnamine — seisukord, mis sunnib otsima pääseteed wabanemiseks. Seda pääseteed juhatabki kommunistiline partei, ja see seisab töolisteklassi ja talurahwa liidus niihästi wõitluseks kurnajate wastu kapitalistlikel maadel, kui ka uue elu rajamise töös Nõukogude Liidus. Ühised huwid ühendasid juba ammu töötawat talurahwast kindlal sidemel töolisteklassiga, ning see liit pole millalgi kindlam olnud, kui praegu. See on kommunistilise partei talurahwapoliitika tagajärg, ja seda teed tuleb sammuda.

Mida otsustas küla küsimustes partei XV kongress?

Partei kongressil arutati küla küsimusi põhjalikult ning märgiti ära, et:

a) Meie küla arenemise tee põhjalikult lahku läheb kapitalistilise ilma arenemistest;

b) puudutati saawutusi, mis meil külas olemas, ning

c) pandi suurt rõhku küla edaspidise arenemise tee selgitamise peale, mis üheltpoolt peab wäljenduma küla walmistujõudude tasapinna tõusus, teiselt poolt — küla koopereerimises ja kollektiivsete majapidamisewormide süwendamises.

Kongress seadis üles konkreetsed ülesanded:

a) kindlustada ja edendada riiklise kaubanduse ja kooperasiiooni wõitlusid tööstuse saaduste müügi korraldamises külas;

b) järelejätmata jätkata tööstusesaaduste hindade alandamist, ühtaegu endisel kõrgusel hoides põllumajanduse saaduste hindu;

c) põllumajanduse laenu süsteemis peab pea tähelepanu juhutama walmistulise kooperasiiooni toetamisele;

d) 35% talumajapidamiste wabastamist põllumajanduse maksust tuleb täpselt täita ja jõukate kihtide maksu suurendada;

e) kooperasiiooni kindlustada ja laiendada;

f) suuremat mõju awaldada, et nõrgajõulisi talupoegi külakurnajate mõju alt wabastada;

g) kehwikute ja keskmikkude ühist masinateostmist ja tarwitamist laiendada;

h) aidata maakasutamises niisuguseid worme läbiwiia, mis soodsamad on põllumajanduse koopereerimiseks ja mehhaniseerimiseks;

i) kehwikute ja nõrgajõuliste maa korraldus riigi kulul läbi wiia;

k) selle järele walwata, et töökaitse seadust ning põllutöölise ja naistöölise sotsiaalse kindlustamise seaduse nõudeid täidetaks;

l) kohustada keskkomiteed eeltöösid tegema kehwide talupoegade wanaduse wastu kinnitamise seaduse läbiwiimiseks lähemal nõukogude kongressil;

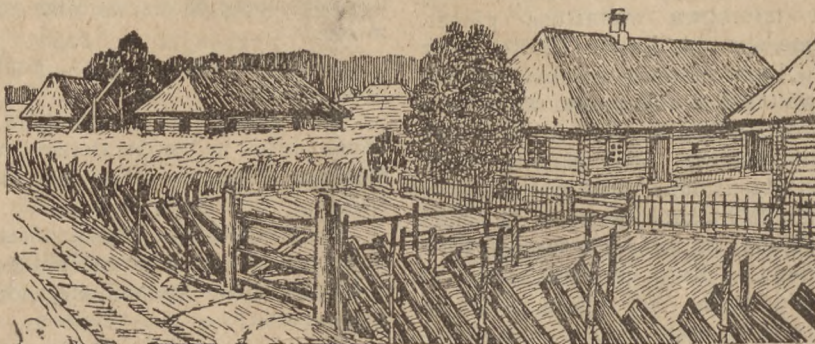
m) Nõukogude elustamist proletariaadi juhtimisel jätkata. Suurt tähelepanu pöörata üldise kehwikute ja keskmikkude aktiivi loomise kõrwal talunaiste ja talutüdrukute aktiivi korraldamisele ja nende juhtiwale tööle panemisele nõukogudes;

n) sunduslik algõppus läbi wiia ja kehvikute lastele kooliskäimist kindlustada;

o) kehvikute gruppisi kindlustada, parteikomiteede (ringkonna, kubermangu ja keskkomitee) juure maatöö osakonnad luua.

Tähelepanu juhtida niisuguse sulaste ja kehvikute aktiivi ettevalmistusele ja parteisse tõmbamisele, kes wastawa praktilise töö juures areneb.

Sarnane oleks partei XV kongressil külatöö ülesannete kohta tehtud otsuste sisu kõige lühemas kokkuwõttes. P.

Aeg on lasteplatšide organiseerimisele asuda

Juba mitmendat suwe awatasse paljudes külades üle Nõukogude-Viidu hult lasteplatše. Muu seas kasvab iga aastaga suviste lasteplatšide arv ka Eesti külades ja ajundustes.

Magu teada, koondawad platšid enda ümber eelkooli ealisi lapsi umbes 3—8 a. wanuseni. Mõnelpool on lasteplatši juure sõimed sülelaste ja väikeste laste jaots organiseeritud (kuni 3. a. wanuseni).

Lasteplatši all mõistame teatud kohta, kus lapsed hommitust õhtuni kasvatajate walwe all on. Harilikult sünnib see koolimajas. Kus see aga puudub, tarwitatakse awarat ruumi mõnes talumajas, mille juures oleks muruplatš, wiljapuu- ehk juurewiljaaed. Kuid kõige selle puudumisel saab ka lihtsamalt läbi: waja ainult eraldada selleks otstarbeks igast küljest piiratud muruplatš, kuhu ehitatakse warjualune, mis oleks tarbetorral pelgupaigaks wihma eest.

Paljud emad meie külades teawad, misugune määratu tähtsus lasteplatšil iseäranis kibedal tööajal on. Emad ise on tunda saanud, kui muretu neil on põlule minna, teades et laps on walwe all, pestud ja forralitult toidetud, ja saab peale selle weel palju tasulikke kogemusi ja õstusi.

Ühesõnaga, on arusaadaw, et emale, kes peab tööle ruttama, kuid kellel lapsed tatjatena jabas ja süles rippuvad, lasteplatš suureks abiks on niihästi töowiljatuse ja koduse majapidamise tõsimises kui ka nõuts lastekaswatamises.

Platši tähtsus laste eneste kohta ei ole sugugi wähem. Tihti on laps omapead külätanawal ehk wõib ütfikus talutohas metša kaduda, kaewu ehk sawiauku kuktuda jne. Harilikult pannaakse suuremad lapsed wäiksemaid hoidma, kuid kuna nad ise itkagi alles lapsed on, waatamata, et neile täiskaswanute orjus kohusets tehtud, jätawad nad tihti wäikesed walwufeta ja jooksewad oma meelt mööda ringi. Ei ole siis ime, et õnnetusi juhtub, mille tagajärjel wahel terve küla kannatab, näit. hult tulekahjusid küläs tekitab just laste läbi, kes walwufeta olles kõitsugu tempudega hakkama saawad.

Siin tuleb lasteplatš appi, wõtab wallatusetegijad oma hoole alla, annab neile plaanikindlalt tööd, puhtust, õppimist ja lõbustusi.

Suwi läheneb. See tähendab, et ka lasteplatši küsimus igas ajunduses ja küläs hoogfalt käpile tuleb wõtta. Juba nüüd peab lasteplatšide arvamiseks eeltööd tegema

Wiktor Kingisjepa nim. haridusmaja pioneeride rühm

hakkama. Naisdelegaadid külas peavad selle asja kohe käsile võtma. Kui naisdelegaatsi ei ole, siis peavad agaramad kohalikud naised, kooliõpetaja abil seda tööd organiseerima.

Et Nõuk.-Liit veel ei suuda kõiti avatavaid lasteplatse oma majanduslikele varustamisele võtta, siis tuleb asundustes ja külates lasteplatse jaots aegjasti summasid koguma hakata. Sellesse ettevõtmistustöösse on vaja kõit kohalikud ühiskondlikud organisatsioonid tõmmata: kooperatiiv, põllumajanduslikud ühijused, artellid jne., et need lasteplatse tarbeks juba aegjasti summasid eraldama ja koguma hakkaksid.

Niisama peavad aktiivselt lasteplatse organiseerimisele asuma kõit kohalikud kül-

tuurajõud: punane nurg, klubi, kool — eesotsas kooliõpetajaga —, jne.

Ei tohi jääda waitsete pealtwaatojaks ka noorte ühing ja partei rakused.

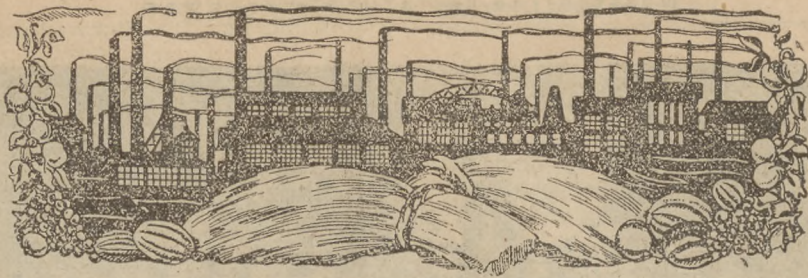
Geoküüt naisdelegaat külas peab käsikäes kõitide nende organisatsioonidega lasteplatse aluse rajama, ja juba nüüd, aegjaste summasid, tarwilikke asju ja mööbel muretsema.

Ükski lapsewanem, kes lasteplatse tulu tunneb, ei või sellest ettevõtmistustööst kaugemale jääda.

Talunaised, saatke oma ajatirjale sõnumid oma tööst lasteplatse avamise alal, kirjutage kogemustest, mis olete omandanud möödunud aastal, et sellest teised võiksid õppida, kuidas tööd alata ja seda läbi viia.

Siidi L.

Jlukirjandus

Ena — wõorasema

T. Mahnina jutustus (wenskselest)

I.

„Pea meeles, mu armas... Wõtad enda peale suure wastutuse. Ole mu heale ja kallile Olgakesele emaks, aga mitte kurjaks wõorasemaks...“

Käsi langes kirjaga alla. Pisarate udu täitis silmad, takistas lugemist. Wikerkaarena walgusid tähed laiail ning ujusid walgel lehel.

— Ta armastab, armastab mind... Mu hea, kallis, armas... .

Toetus aknalauale küünarnukkidega ega kuulnud kuidas kõõgis supp kees ja üle ajas. Wäljas oli päiksekuldne, wihmasadudest wikerkaarne ja tuhmjas Piiteri põhjamaa kewade. Läbipaistwas ja sügawas taewas lõikasid loodenewa päikse punakad lāngus kiired kui tulusambad õhku.

Läbipaistew ja helisew õhk lõhnas omapäraselt kewadest, kaskede waigustest puhkemata pungadest ning sulawast lumest.

Mis sellest, et kõnniteed weel märjad on ja sopp tänawal schokolaadi tainast meeletuletab. Karwane raske rātt õlgadele wisatud, on mõnus kulunud tuhwlitega mööda neid aprilli helisewaid kõnniteid päikse kuldsammaste all liibata, jooksta neli kwartaali, kõlistada tuttawa ukse taga, ukse taga, mis nii tutaw, et käsi kella käepidemel tõmbleb ja süda magusas ootuses seisatub.

— Kes seal on? — küsib hääl, mis ka tutaw.

Anni huuled tuksatawad, süda peksab tugewalt ja katkeliiselt ning tal pole häält wastata.

Uks awaneb.

— Ahaa, omad... Olge head... .

Kohmetanult ja nagu teist külge ette ajades astub Anni kööki ja läheb mööda koridoori, mille põrand koetud põrandariidega kaetud, Grigoori tuppa. Samati kohmetanult istub ta siin kõwale männapuust toolile ja waikib, silmad maha löödud.

Grigoori istub lauaserwale ja waikib ka, waadates terawalt Anni mahalöödud silmalauge. Ta waikib põnewusega, ootawalt, ja käed muljuwad juhtumisi pihkupuutunud paberitükki.

— Noh, noh, noh! — tuksub süda, — rāagi, rāagi ometi! Grigoori ootab ju.

Anni waikib. Ja see waikimine põletab teda. Ta waatab üles.

Otse wastas — kallak otsaesine kangekaelse kulmudejoonega. Silmad — tumedad, ootawad, paluwad... .

— Griischa... armas... — rebeneb peaaegu wastu tahtmist huulilt, ja süda ei suuda enam wastu panna — klopib kiiresti — kiiresti, korratult, walusalt ja röömsalt... .

— Annikene... .

Pole wastust waja — on niigi iseendast kõik selge.

Ikka enam lähenewad sāravad pruunid silmad sinistele — Anni omadele. Ja lähenewad huuled... .

— Annikene, kallis, tuwike... .

Kas on inimkeeles niisuguseid sõnu, kõige õrnemaid, kõige paremaid, mis wäljendaks kogu inimõrnuse? Mis rāagiks kõik, mis peitub pakitsewas süda-

mes, milledesse walada wõiks kogu armastuse? Pole niisuguseid sõnu.

Hing jäi õrnustes kinni — nad wai-kisid. Kuulasid, kuis tuksusid südamed — oma ja wõoras.

Alles pärast esimest õrnustuhinat ütles Grigoori:

— Noh, tuwike, aga kuidas siis Oljaga on?...

Anni toetus waikides ta najale.

— Griischa... kas sa tõesti kahtled? Sulus suu huultega.

— Ole wait, rumalake... Ei kahtle...

Ei märganud kuis saabus õhtu. Si-nine, meelitaw, niisugune, mis hinge tungib, meele tuletab miskit magusat ja poolnustatut, pisaraid silmi meelitab ja naeratusel huuled awab.

Kallis aprilliõhtu!

* * *

— Ooljuschka, see on su uus ema. Kuula teda ja armasta nagu teda armastab su isa, — lausus Grigoori, tütart kättpidi Anni juure wiies.

Naeratades ulatas Anni talle käed.

Kuid üheksaastane Olga waatas kangekaelselt maha.

— Waata'nd minu pole, Oljuuscha, waat'nd ometi... Mu kallis lapseke... — räägib Anni lahkelt.

Olga tõstab üles pisarais särawad silmad, mis pruunid nagu isalgi. Suured läbipaistwad pisarad weerewad põsil ja kaowad huultele.

— Minu ema on surnud, — nuuksub ta, — mul ei saa teist ema olla. Teie olete tädi Njuuta...

Grigoori kortsutab kulme.

Anni märkab seda.

— Pole wiga, pole wiga, Griischa. Las ma olen esialgul tädi Njuuta. Ma loodan siiski, et kunagi usaldust ning armastust suudan wõita...

Grigoori kallistab waikides teda ja Olgat.

II. On hea, kuid pole omane

— Ooljuschka, kell on üheksa. Waja juba kooli minna.

— Kohe, tädi Njuuta, ma juba riietun.

Puhtas ja korralikus toas põleb lamp, kuigi aknast juba lumise koidu kah-

watud kiired sisse tungiwad. Olga paneb ruttu raamatud käekotti, tõmbab pali-tukese selga.

— Lapseke, tule siia! Panen sulle salli kaela. Täna on wäljas külm ja sa wõid kurgu haigeks külmetada.

— Pole wiga, tädi Njuuta, ma ise...

Kuid ema kärmed käed mähiwad juba Olga kaela.

— Noh, mine, mine, Olgakene, muidu jääd hiljaks.

Olga läheb ja Anna istub laua ääre.

Kiirelt wõriseb õmblusmasin, — Anna õmbleb wõorastütrele Olgale wäikest palitut.

Juba kaheksa kuud elab ta Griischaga üksmeelselt koos, ja Olga ei wõi millegi üle nuriseda.

Anna on tema wastu nagu ema lapse wastu hea. Just nagu poleks wõoras-ema. Aga näe, Olga ei taha teda emaks nimetada, tee mis tahes. Ikka — tädi Njuuta ja tädi Njuuta.

Anna ohkab ja seisatab pilguks töös.

— Siiski, pisut haawaw... Ta ei usalda mind ja wahib ikka altkulmu. Ei unusta oma ema.

Anna tõuseb laua äärest ja liigutab kangestunud jalgu.

— Tarwis turule minna. Grigoori tuleb koju, tahab süüa.

Märkamatul möödub koduperenaise päew. Tihti mäletab Anna seda aega, kui ta weel kodune perenaine polnud, waid teenija kaupmehe perekonnas, ja kuidas ta kirjaoskamatuse likwideerimise koolis õpetaja Grigoori Anitsch-kowiga, oma praeguse mehega tutwaks sai...

Märkamatul lendab aeg.

Täpselt weerand kuue ajal heliseb ukse kell.

Tiivustatuna lendab Anna läbi kori-dori ust awama. Teab et Grigoori tuleb. Nii tänagi, — küsimatalt tõm-bas uksest riiwi. Lõõtsutades kiirest jooksust mööda treppi tuli Grigoori kööki, haaras uksele naise kätele ja keerutas, õõritas mööda tuba:

— Mu hea naisuke, perenaiseke.

— Ritem, ritem, Grigoorikene, istu laua ääre, pese käed ära... Toon süüa.

Laua ääres istuwad nad kolmekesi: — Grigoori, Anna ja Olga.

Grigoori on rõõmus, jutukas, aina puistab uudiseid.

Ikka on tal nalja ning kõnekääne käepärast ja tõsiseistki asjust oskab ta rõõmsalt ja weetlewalt rääkida, nii et tahtmatult kuulad.

Ainult Olga on waikne, sõnakehw ja tasane. Mõtleb oma mõtteid. Ja need mõtted rõhuwad teda, lasuwad kiwina südamel.

Kolm aastat leinas isa surnud ema, kolm aastat ei näinud Olja isa pilwisel näol naeratust, ei kuulnud rõõmsat rõkkawat naeru.

Tuli tädi Njuuta, ja — kõik muutus. Kogu elu kujunes teistsuguseks. Isa läks rõõmsaks, naerab jälle, suudleb naist. Ja ei tuleta enam meelega Olga surnud ema.

See ülekohus surnud ema wastu painab üheksaastast tüdrukut ja sellepärast ei suuda ta tädi Njuutat armastada, ei suuda teda emaks hüüda. Las wihastab isa — Olja peab tedagi ülekohtuseks: miks unustas ta ema?

Iga õhtu nutab Olja oma sängikeses, walab kibedaid, lapseliselt kibedaid, raskeid pisaraid. Nutab sellepärast et teda õhtul magaminekul õrnad emahued ei suudle, et külje all ema hoolikad käed tekiserwa ei kohenda; nutab sellepärast et ei saa enam näha ema nägu, kuulda ta mahedat häält.

Nutab kaua ja waikselt, kuulmata, pisut õlgadega tõmbledes, ja peale nuttu waibub ta magusasse lapseunne.

Ei isa ega Anna aima lapse muret.

Anna hoolitseb Olga eest igati. Ta on sõõnud, korralikult riidetatud, jalas tugewad saapad.

Paistis nagu oleks Olgal kõik, kuid puudub ema õrnus.

Ka Anna on temaga õrn, kuid seda nii mõõdamines, nagu pealiskaudselt: kord suudleb põsele, kord juukstele. Ja see on kõik.

Anna on enda arwates Olja wastu nagu ema ja ta on rahul. Kuid Olja — mitte. Ema kurjustab ja söimabki wahest, kuid oskab selle eest ka õrn olla, hea. Aga wõõrasema...

Ei, Olga ei unusta ema, ta ei hakka tädi Njuutat selle nimega hüüdma. Oljal pole ema. Olja on waenelaps.

III. Rõõmustaw uudis

Anna läks hommikul turule. Jooksis libedal kõnniteel, rutates. Libises, kukkus. Tõustes tundis terawat walu kõhus.

Õõrus haigetsaanud kohta ja läks pisut longates edasi. Turult jõudis kaubaga hädawaewalt kodu. Trepp näis lõputa olewat. Wäljakannatamatult walutas kogu keha ja terawad pisted kõhus sundisid hoigama. Anna tahtis lõunasööki walmistada, tegi köögis tule pliida alla, kuid walu kõhus sundis teda hoigades pingile laskuma.

Pingil istus ta kaks tundi, oli pea-aegu minestusel, — püüdis wahest tõusta, kuid langes jälle tagasi. Polnud jõudu sängigi minna ja nii ta istus kuni kõlises kell.

Siis pigistas Anna hambad kokku ja läks, awas ukse.

Olga tuli koolist.

— Tädi Njuuta, mis teil wigaga on? — oli ta esimene küsimine, ja imestanut waatas ta Anna piinast sinikas-kollast wahast nägu.

— Kukkusin, Olgakene, — lausus Anna. — Wii mind arsti juure.

— Ma kutsun ta siia, tädi Njuuta! Ega's te ju ise minna wõi?

Suure jõupingutusega tõusis Anna püsti.

— Ei, Olgakene, küllap kuidagi ikka sinna saan! Pole ehk suuremat wigagi, ja maksab siis sellepärast arsti kutsuda. Näe, juba wõin püsti olla. Pisut parem juba, — ta naeratas ainult huultega, ja see naeratus oli wäga sarnane nutusele näomoonutusele.

Olga aitas teda palitut selga ja kallas jalga panna. Kuidagi said trepist alla. Uulitsal wõtsid woorimehe ja sõitsid ambulatooriumi.

Ambulatooriumis, järjekorra nummer käes, wajus Anna sabas oodates pingile ja jäi nagu mingis imelikus kanges-tuses istuma.

Kui tasa, liigutamata istuda, siis läheb walu mööda ja kogu keha täidab magus, julgustaw rahu.

Järg jõudis Anna kätte.

Tuikudes ja kahe käega kõhtu hoides sai ta wiimati selle walge päästwa ukseni.

— Soo, nüüd tuleb kergendus, saan rohtu ja lähen koju. Kodus aga wõib woodisse heita ja kuuma teed juua.

Nagu läbi une kuulis ta arsti häält, tundis hoolikaid käsa, mis kõhtu katsusid ja siis:

— Teie olete raskejalgne. Olete end weidi pörutanud, kuid see läheb mööda...

Anna silmist sähwas uskumatu, imestanud ja rõõmus pilk:

— Raskejalgne!

— Ja jah, — naeratas arst lahkelt, — miks te seda nii imestate?

— Rõõmustasin wäga... — kohmetas Anna.

Kodu sõitsid jälle woorimehel ja Anna neelas hõbedast pakase tolmu. Hing kippus kinni jääma õnnest, mis werena pähe tungis.

— Raskejalgne, raskejalgne!

Kui paljudele naistele näib see sõna õnnetusena, kui paljud naised loobuwad wabatahtlikult emakssaamisest!

Kuid Annale kostis see sõna nagu muusika, Annat täitis ta õrnusega ja heameelega selle alles sündimata ja teadwusetu olewuse wastu, keda ta südame all kandis.

Naise äraoleku pärast rahutu Grigoori istus katmata laua ääres ja luges lehte. Jooksis Annale wastu:

— Mis sul wiga on? Kus te käisite?

Anna lausus aralt ja häbelikult, rõõmsad silmad säräl;

— Griischa! Mul on uudist!

Ja waatas kawalalt mehe ning Olga peale.

Imestanult waatas Olga wõõrasema.

— Miks ta rõõmustab? Ise haige ja seisab waewalt jalul, kuid nii lõbus...

Aga Anna naeratas rõõmsalt ja weidi kohmetanult.

Wõttis Grigooril kaelast kinni ja lausus, karwast kaela palega kõditades:

— Grischakene, meil tuleb laps...

Esimesel pilgul kangustus Grigoori mingist rõõmu ja imestuse segust ja salajasest hirmust naise pärast.

Kuid kohe wõitis rõõm ja ta tõstis Anna õhku.

Tundus torkawat walu, kuid Anna pigistas hambad kokku ja waikis. Nüüd oli ta walmis nurisemata igasugust walu ja piina kannatama, sest ta oli ju ema.

— Olgakene, sa saad wenna, — ütles Grigoori Olgale rõõmsalt.

Kuid Olga wahtis üksisilmi pörandale.

— Kas sul siis hea meel ei olegi, et wenna saad? — küsis Grigoori, Olga ükskõikset kõhna nagu nähes.

— Wäga hea meel on, isa, — wastas Olga kuidagi loiult.

* * *

Nüüd olid Anna mõtted alati tulewase lapse juures. Tundide kaupa istus ta masina taga ja õmbles, õmbles. Ta osawatest kätest ilmusid kuuekesed, särgikesed, mähkmed, tillukesed kingad.

Grigoori armastas õhtuti ta kõrwal istuda ja ta mitte ruttawat kuid siiski kiiret tööd waadelda.

Soojas toas põleb hele lamp, mille walgus langeb naise kummargile peale, ta tumedatele, siledalt kammitud juustele, mille keskel laugu joon pimestawalt walendab. Ja selles walguses wälguwad kiirelt, kiirelt peenikesed sõrmed. Wahest kummardab ta weel madalamale ja hammustab wäikeste walgete hammastega niidi katki. Siis silitab tehtud asja sõrmedega ja paneb ta ettewaatlikult laual kokku.

Wahest narritab teda Grigoori:

— Kas tahad sõime awada, wõi? Kuhu sa neid nii palju paned? Wõi ootad kaksikuid?

Anna tõstis pea ja naeratas eriliselts waikselt, hellalt.

— Kõike on waja, Griischa, küll Sowetikene nad juba ära kulutab.

Alles sündimatut last otsustasid nad Sowetiks nimetada.

Millegipärast uskusid mõlemad kindlasti, et see poiss on. Ja temast räägiti alati, nii nagu oleks ta olemasolu juba ümberlökkamatu tõsiasi.

Ainult Olgat ei rõõmustanud Soweti ilmumine.

Igakord kui isa kannatamatult oodatawat last meeletuletas, igakord kui jutt

Wiftoor Ringisfepa nim. haridusmaja sanitaarring

seda last puudutas, tõmbus Olga süda walusalt kokku.

Oma wäikese südamega aimas ta, et kui wend tuleb, siis isa kogu enda armastuse ja õrnuse sellele pühendab ja temale jääwad waid isa armastuse wirilad jäätised. Ja ta armastas ju oma isa tuliselt. Oli walus teada, et juba nüüd, kus laps alles sündimata, see isalt poole sellest hoolitsusest wõttis, mis ta tütre wastu oli üles näidanud; aga mis saab siis, kui uus ilmakodanik juba kodus on?

Olga oli nārwiline, oli järsk wõõras-ema wastu, ei roninud enam isa põl-wile nagu enne, ei usaldanud talle enam enda wäikseid saladusi.

Suurema osa ajast katsus ta kodust eemal mööda saata, koolis, sõbrannade pool ja lihtsalt uulitsal. Kodus muutus kõik talle wastikuks.

Nii läks aeg.

Wlilmaks jõudis kätte tähtis päew: Grigoori wiis Anna haigemaija.

IV. Esimesed sammud orjusest wabanemiseks

— Naiseke, täna lähme klubisse. On wäga hea loeng, — sõnas Grigoori keelt laksutades.

Laul kausis auras supp, ja liha lõhnas taldrikul isuäratawalt. Anna, kes liha lõikas, katkestas töö ja waatas Grigoori otsa.

— Ära narri, (Grischa. Kiidad nii, et kuidagi kodu ei taha jääda. Sina lähed, aga mis mina... langetas pilgu, sulus silmalaud.

— Ei narri, Annikene, pane riidesse ja lähme. Tee rutem, et hiljaks ei jääks. Warsti algab.

— Aga noh, kuidas siis? — imestas Anna, ärewusest punastudes, aga mul on ju wäike.

— Mis sellest, et wäike, — naeratas Grigoori heasüdamliselt. — Oh sa rumalakene küll. Selleks on meil Olga-kene — las istub pisut wenna juures.

— Eks ole, Olga?

Simititsja naisteorganisatsiooni etstursioon Leningradis 1926. a.

— Isa, ma . . . — kogeles ta — mina, isa . . . pean täna sõbranna juure . . . õpetükid . . . — rääkis Olga, ikka enam punastades, pisarate heli hääles.

— Pole wiga, — sõnas Grigoori sarnasel toonil, mis wasturääkimist ei lubanud. — Küll teinekord lähed. — Ning pidades asja lõpetatuks, rääkis Annaga elawalt edasi.

Nojah, kuidas sa seletad isale et nad täna üheskoos kooliseltsilise Nastja juures kõige raskemat ülesannet õpiwad? Ja kas tema kui täiealine usub, et üheksa-aastasel tüdrukul wõiwad oma, tähtsad ja omawiisi tungiwad asjad olla? Waevalt küll.

Heastmeelest särades pani Anna kiiresti teised riided selga, pesi käed ja näo ning tundis kuidas temas tuttaw pühapäine muretuse ja rõõmu tunne tekkib.

Minnes hüüdis ust kinni pannes wõrastütrele tagasi:

— Olgakene, pese nõud puhtaks . . .

Olga noogutas pead ja waatas wõorasema tigidail silmil.

— Sooh, ise läheb tantsima ja lõbus-tama, aga mina muudkui pesku nõusid ja hoolitsegu lapse eest . . . — mõtles ta tigidalt, ja suured pisarad, mida ta wõorasema nähes hoolega tagasi hoidis, weeresid üle põskede.

Pahaselt häigas ta nad määrinud käekesega ära, kuid siis tuli äkki meele, kuidas Nastja praegu asjalikult ja rõõmsalt noorematele sõbrannatele rasket ülesannet seletab, tuli meele, kuidas koolis homme ta käest küsitakse ja ta midagi ei tea — ning jälle purskasid pisarad, kuid mitte enam tilkadena waid ojana, ja kibedalt nuuksudes langes Olga koridori nurgas olewale kastile.

Grigoori ja Anna aga sammusid rõõmsalt juttu ajades mööda linnaäärseid lumiseid uulitsaid. Neewa poolt puhus kerge wärske tuul, palgeid pisut õhetama pannes, ninas kõditades ja pisarateni naerma awatledes.

Kergelt rudises jalge all kuupaistest rohekas paistew ja läikiw lumi. See kõik suurendas Anna pühapäiwset meeleolu.

Jõudsidki klubisse.

Heledasti walgustud saalis loengud kuulates pigistas Anna kõwasti Grigoori tugewat kätt ja waatas ta terawjoonelist, tosist profiili, endal hea meel, et see tugew ja omapäraselt ilus inimene teda armastab, ta mees on. Toetudes Grigoori käele, tundis ta, et see teda igasuguse hädaohu puhul kaitsta suudab.

Korraga torkas südant walus silmapilkne, kuid teraw mote:

— Aga kuidas Olga seal üksinda hakkama saab?

Tal oli wõorastütrest kahju. Kuid lektor rääkis weetlewalt ja arusaadawalt sellest, et naisel on kõik inimese õigused, rääkis tuliselt ja kindlalt, et ühiskondline toitmine enam kaugel pole, et pesumajad waja korda seada — ja Anna unustas wõoratütre ning oma korteri.

— Pesupesemine on mind nii hirmus ära tüüdanud! — sosistas Anna Grigoorile kõrwasse, endal silmad kiirgasid ärewuses, — korteri teeb niiskeks, aur, hais... brrr... — krimpsatas ta nägu. — Aga nii on palju puhtam, parem, kiirem, ja mis peaasi — hulga odavam ka.

Kogu õhtu oli Anna nagu udus.

Kella kaheteistkümne paiku astusid nad klubist wälja. Uulitsad olid mustad ja tühjad. Harwa waid kuuldus pakase tolmupilwes woorimehe saani sõitu, kajas kõlaw „Alt ära!“ ja uuesti täidab uulitsaid waikus ja tühjus.

Alles nüüd tuli Annale jälle Olga meele.

Mida lähemale nad oma wäiksele kahekordsele majale jõudsid, seda enam langes tema pühapäine tuju, mille asemele ilmusid äripäised piinawad mured.

— Meil pole wist süsagi kodus, — mõtles ta rahutult, — millega's samowari soendada.

Kodule lähenedes suurenes Anna tusk ka selle üle, et tema pühapäine meeleolu nii ruttu kaob ja jälle tuleb igaw äripäewade udu, mida isegi Sowelikene ega mehe armastus ei suutnud täiesti ilustada.

Anna tahtis midagi uut, midagi muud, kui ainult kööki ja mähkmeid, söögi-keetmist ja sukkade nõelumist. Kuid mida ta toepoolest tahtis, seda ei saanud ta isegi weel aru, kuid see tegi selle soowi weel terawamaks ja segasemaks.

Olga istus laua ääres ja luges raamatut. Helistamist kuuldes kehtas ta pahaselt õlgu ja läks wastu tahtmist ust awama.

— Ja sa polegi ikka nõusid pesnud? — oli Anna esimene küsimine, kui ta kööki astudes pliidal pesemata sööginõude wirna nägi.

— Polnud aega, — wastas Olga tusaselt, silmi wõorasema poole pöramata. — Laps nuttis.

Anna siimitses teda, ei öelnud aga midagi waid wangutas etteheitwalt pead. Grigoori aga sonas kurjalt:

— Oleksid ikka pidanud pesema. Ega sa mõni preili ole.

— Ise lobustawad kogu õhtu... — mõtles Olga, — mina aga teenigu...

Pisarad kōditasid nina, ja neid warjata püüdes laskis ta pea sügawamale, millest ta kõhnad õlakesed weel terawamaks muutusid ja läks köögi nurka, kus ta woodi oli.

Seal, määrdinud sitsi eesriide taga laskus ta woodile ja jäi riidest lahti wõtmata istuma, üksisilmi ühte punkti wahtides.

See, kuidas ta wastu ülekohtune oldi, piinas teda, ei lasknud nutta ega magama jääda.

— Ema, ema, — sosistas ta kibedalt, — kui sa tuleks ja näeks kui ülekohtune su tütre wastu ollakse... Sa ju kaitseks mind?

Huuled wärisesisid. Teraw surmatahe waldas tütarlast. Wõorasema ja isegi isa näisid talle wihatud olewat. Nad ei hooli temast, soowiwad ainult talle paha...

— Ema, ema! — tungis peaaegu hoigawalt tütarlapse rinnast, ja ägedalt nuttes peitis ta pea oma karedasse padjasse.

V. Tung wabrikusse

Köök ja söögitegemine muutusid Annale wastumeelseiks. Pliiti pidas ta enda isikliseks waenlaseks. Muutus

närwiliseks ja sai ägedaks kui Grigoori naljatades ütles:

— Njuuta, sa oled wist armunud. Soola on supis ülearu.

Anna wihastas:

— Leidsid omale tasuta teenija? Kes mind sunnib sinu eest hoolitsema, oled sa mind palganud wõi? Ei? Lõõn käega ja lähen minema, — ning järsku toolile istudes hakkas ta wihasel nutma.

Grigoori kohmetas pisut ja püüdis teda rahustada.

— Wabrikusse tahan minna, — nuttis Anna, kogu kehast wärisedes. — Wabrikusse... Tahan tööd teha nagu teisedki... Ei taha enam pliidaga ega söögikeetmisega jannata.

See pani Grigoori tõsiselt mõtlema.

— Oot, pea, — lausus ta järelmõteldes, — ehk saab asja. Aga ega see ikka ei lähe, Njuuta. Perenaiseta maja on waenelaps. Ja ma teenin ju nii-palju küll, et kahekesi elada saame, mida sul siis weel waja on? Tead ju kuipalju töötatöölisi tööd ootawad ja seda ei saa, nälgivad, külmetawad, aga sul on kõht täis ja lähed siiski teiste eest tööd ära wõtma.

Anna hakkas aga ikka rohkem ja rohkem nutma.

— Kuus aastat olin teenijatüdruk, — rääkis ta läbi pisarate, — kuus aastat pesin potte. Ja eks ole mulgi aeg teadasaada mis maiku wabrikuelu on?

Grigoori löi käega.

Noh, tubli, eks ma's püüa seda asja korraldada.

Olga waatas püüasilmil isa otsa.

— Aga wäikene, isa? — küsis ta tasa.

Grigoori kratsis kukalt.

— Toepoolest, Njuuta, meil on ju Sowelikene?

Anna puhkes kõwemini nutma.

— Nagu näha, ei saa ma surmatunnini wabadust näha, pean kannatama ja piinlema, ei tea mille pärast. Aga mis jaoks siis Olga on?

Olga wõpatas.

— Tädi Njuuta, ma käin koolis. Mind pole ju päewal kodus.

— Tõsi jah, Njuuta, — aitas Grigoori kaasa.

— Noh, aitab juba. Mis me karu-nahka enne jagame, kui karu ennast weel polegi. See on ju alles niisama nagu hanguga weele kirjutatud, et kas saan wabrikusse wõi ei saa, — rääkis ta ikka alles läbi pisarate, kuid juba rahulikumalt. — Hakkame parem sööma.

Kogu lõunasöögi kestel oli Olga mõttes.

See et wõõrasema wabrikusse tahab minna, tegi teda rahutuks. Missuguseks nende elu siis muutub?

Grigoori oli töölt tulles ärewuses — ei saa aru: on ta rõõmus wõi kurb.

Istus supitaldriku taha, kuid käsi tuksatas ja supp paiskus lusikast laudlinale.

— Mis sul wiga on? — küsis Njuuta hoolitsewalt.

Grigoori waatas ta otsa:

— Tekstiilis wõetakse töölisi, — lausus ta, ja jälle ei saa aru — on ta näol naeratus wõi krimpsutus.

Njuuta pillas taldriku maha ja kartulid weeresid põrandal laiali. Klaasiselt kirisesid taldrikutükid.

— Kas wõeti wastu? — küsis ta aralt, nagu ei julgeks weel uskuda.

Grigoori naeratas jälle ja lausus selgelt ja tõsiselt:

— Wõ-e-ti...

Pisarad tungisid kurku, lämmatasid, takistasid rääkimist. Nagu siis kui ta pärast kirja saamist esimest korda aral ja kohmetult Grigoori juure läks, samasugune õnn lämmatas teda nüüd.

— Wabrikusse!

Kõik ta igatsused ja ootused koondusid selles ainsas sõnas. Juba nägi ta end kudumisesmasinaga töötamas, klubis...

Sellest poolteadlikust seisukorrast äratas teda Olga küsimine:

— Aga kuidas siis Soweliga jääb? — helises Olga tungiw hääl.

See küsimus kerkis kogu enda terawuses Anna ees üles: mis poisiga teha? Ta on poolteise aastane. Sõime lähedal ei ole. Hoidjaks pole ka kedagi jätta. Olga käib koolis. Seisukord näib wäljapääsemata olewat. Grigoori silmitses teda ja ootas wastust. Meeleheide waldas Annat. Kas siis tõesti nüüd, kui ta juba sihile jõudmas, kõik ta lootused purunewad?

Pilk hüples toas ringi, otsides wastust sellele põlewale küsimusele.

End wastust ei leidnud.

Lootusetult mehe otsa waadates lausus ta siis:

— Olga wõib teise astme kooli minetu kuueks kuuks edasi lükata, kuni ma õppimise lõpetan ja kuduajaks saan. Siis jõuame lapsehoidja palgata. Nüüd saad sina seitsekümmend ja mina umbes kolmkümmend — sellest palkamiseks ei jaktu.

Olga kargas toolilt püsti.

— Ei miski hinna eest, — karjatas ta heleda häälega, ise kahwatu ja huuled wärisewad. — Kuuled, isa, ma ei tee seda kunagi. Ma ei jäta õppimist. Kui ema elaks, ei lubaks ta küll nii teha...

Njuuta seisis sõnatult, ainult ta sinised, mustadesse kulmudesse peidetud silmad waatasid paluvalt.

Grigoori heitis pilgu naise ja tütre peale.

Ta ei suutnud nende kalliste, ainsate armsate sinitähtede palwet wälja kannatada.

Walik oli otsustatud, ja Grigoori ei armastanud enda otsustest taganeda.

— Olga, sa jäta praegu kooliskäimise, — lausus ta karedalt, ja tütre walget nägu nähes lisas ta juure: — kuni...

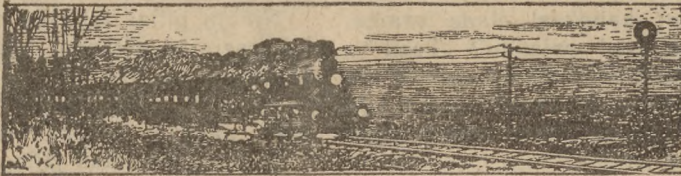
— Ei, — hüüdis Olga, ning hääles kuulusid pisarad ja wiha.

Grigoori kortsutas kulme.

— Sa oled alles liig wäike selleks, et neid asju otsustada! Tee nagu käsatakse! — sõnas ta kindlalt.

Olga hüppas edasi, tahtis weel midagi hüüda, kuid hää katkes ja õlgu wajuda lastes poetus ta kõögist wälja.

(Järgneb)

Emma ja laps

Elus tarwiliste harjumuste ja komete kaswatamisest

(Järg)

Lastemajas õpetatakse juba 4—5-aastaseid lapsi töögis abiks olema: nad koorivad kartulid, murravad mataronisi tatti, lõikawad juurewilja jne. Niisama wõib ta perekonnas õpetada wäikseid lapsi mõnda ferget tööd tegema. Ainult selleks peab lapsi ennem õpetama noaga ja teiste riistadega ümber käima.

Na korteri koristamise juures wõiwad lapsed abiks olla, nii kui nad lastemajas jeda teewad. Lastemajas on seda küll fergem teha, sest seal on wäikesed pörandaharjad ja wäikesed kühwliid, niisama ka wäikene toakraam, mida lastel ferge kraamimise ajal ühest nurgast teise tõsta. Perekonnas on aga tõi asjad täiskaswanute

jaoks tehtud ja sellepärast ei saa laps alati ühes wõi teises töös abiks olla. Aga fiiski leidub 5-aastaselegi lapsele mõnda ferget tööd, näitufeks: tolmü pühkida, pörandalt raafuteki pühkida, lillesid kasta ja oma lapifest pesta, millega ta föögi ajal oma suud pühhib jne.

Fsegi jalutamist tuleb selleks ära kasutada, et see lapsele terwisliselt kui ta kaswatusliselt tulu tooks.

1) Õpetage lapsi, kui nad jalutama lähewad ja tagasi tulewad, ise endid riidesse panema ja riidest lahti wõtma.

2) Laske lapsi wäljas õhu käes rohkem liikuda. Talwel andke neile: kelgud, labidad, luuad, 5—6-aastasele aga juba

uisud ja suusad. Suwel — ohjad, hüppe-
nööbrid, rõngad (mida laps jootstes wäitese
kepiga edasi weeretab), lillekastimise kannud,
tärud jne.

Nende kultuuraliste ja terwishoiu har-
jumuste juures, mis terwisele nii tarwi-
litud on, tuleb weel tähelepanu pöörata
ühele harjumusele wõi tombele. Lapsi tuleb
õpetada üks-teist kui ka täiskaswanuid ja
wäiksemaid lapsi teretama. Kui mõnuks on
lahkeid naeratawaid lapsi waadata!

— Tere hommikut! ütleb sulle laps
lastemajas, ja sa tunnet kohe midagi ligi-
dat, sõbralikku enda ja laste wahel, kui
sa neile niisama lahelt ja sõbralikult
wastad.

Ei ole tarwis, et laps teretamiselt kätt
annaks (käeandmise moodi tuleks üldse
wähendada), on sellestki küllalt, kui ta
ainult sõnades teretab ehk käe üles tõstab,
nagu seda pioneerid teewad. Teretamist
on tarwis, see on hea komme.

Weel midagi tahaksin siin tähendada:
ärge nimetage ega kutsuge ise oma lapsi
Wanka, Petka, Dunka, wõi Juss, Sürka,
Mari, Juula, Liisu jne, millele tihti weel
„wa“ (wa Juss, wa Mari jne) ette pan-
naks, et põlastust ja halwakspidamist,
mida seefugune nimetamine awaldab, weel
süwendada. Ärge õpetage lastele neid
rumalaid tombeid. On aeg, seda igawest
orjaaegset kommet maha jätta, kus härrad
oma orje — tööliisi nii kutsusiwad, ja
sellega oma ääretut põlgtust ja halwaks-
pidamist tööliste vastu wäljendasid.

Õpetage lapsi teisi inimesi kas täie ni-
maga ehk meelitawalt hüüdma.

Kuidas tuleb lastele seda kõike õpetada?
Kõige pealt — eestujuga ja näitustega.
Wäiksele lapsele ei saa kõike seletustega ja
rääkimisega õpetada, ta ei suuda sellest
kõigest aru saada, mis täiskaswanud talle
räägivad. Aga ta saab aru mis ta näeb:
Käidake lapsele kuidas tuleb nuga ja
käärtsid tarwitada, kuidas ennast pesta,
kuidas tolmu pühkida, ja ta saab sellest
warsti aru.

Wäga hästi õpetab last elu ise: män-
gis noaga ja lõikas omale kätte, — ei ole
tarwis teda karistada ega temaga riielda,
sest nüüd ta teab, et nuga wõib kätt lõi-
gata. Ei ole hea last igast asjast tagasi
hoida ja igal sammul tal järel olla ja igat
tema tegewust wahtida. Laps peab har-
juma oma jõudu tarwitama, ja selleks on
waja lasta teda ise mõtelda, ühte ja teist
teha, peab temale näitama, et temaga ka
rehkendatakse, aga temalt mitte usku ära
wõtma ta oma jõu sisse.

Peale elus tarwisminewate harjumuste
ja heade kommete annab elu perekonnas
kõige oma läbikäimise ja olukorraga lapsele
palju — wahest ehk liigagi palju eestuju
ja „õppetunda“, kuidas tarwis on, aga
tihti ka kuidas mitte tarwis ei ole elada.
Wanemate omawahelised tülid, ettewaata-
matud kõned laste juuresolekul, täiskas-
wanute waletamine ja nende rumalad teod,
ebaust jne — see kõik jääb lapsele eluts-
ajaks külge. See kõik näitab mida on
tarwis teha: Andke oma lastele
head eestuju!

Tuntud Saksa sotsialist Otto Rühle
räägib järgmist:

Head tombed on hea eestuju wili.
Heade kommete sissekaswatamiselt on waja
head eestuju. Sidemeks ühe ja teise wahel
on lapse püüd järele teha, nii toimetada,
nagu ta seda teistelt on näinud. Sel jä-
reltegemise püüdel on kaswatuses määratu
tähtsus.

Mida laps oma ümber näeb ja mis
ta läbi elab, seda tahab ta ka ise teha.
Seejuures on tal hästi teraw arusaamine
kõigest pahast ja wäga hea mälestus kõigi
keelatud asjade vastu, nagu keelatud asi
alati palju humitawam ja ihaldatawam on
kui see mis lubatud.

Iga ema ja iga perekond mõtelgu selle-
peale, et ta oma lapse kaswatamisega
ühiskonna ees määratu wastuse oma peale
wõtab. Perekonnad, lastemajad ja koolid
peawad meile tugewaid, julgeid, terweid
ja kultuuralisi lapsi kaswatama, kes uut
elu ja uut ühiskonda ehitaksid.

©. Jordanska ja järele J. P.

Wollikese mure

W. Spewakowstaja lastelaul

Ema lugemist kuulda on nii hea
talwõdhtul, kui walge on tuba . . .
„Ätle, karu, kes Leenin on, kui ja tead?
Pilti näind ja meil aimugi juba.

„Oli Leeningi samati poisike,
Wolliks tedagi kutsus siis ema;
tegi wallatust, hullaski, õige see,
nüüd on muidugi tõsijem tema.“

Nõnda seletab käharpa poja e,
ajab juttu Wladimir Iljitšhilt;
taja uinub ta karwane sõbrake —
küllap rääkija soojusest wistist.

„Ema, kuule, on Leenin kah tööline?
Käib kah wabrikus ta, nagu ija?“

„Palju tööd on ta teind oma elu sees,
woodis puhkab nüüd — haigus tal wisa.“

„Haigus?“ . . . Murepilw palgel on ferkimas.

„On tal arsti, kes rawitseks hästi?
Kas tal keelati ülejõu töötamast?
Kohu kibedat wõtta tal kästi?

„Mis ja tukud fiin! — müksatab karule —
Lähme waatama teda, mis arwad?
Leenin sõber on kõigile lastele.“
Ja ta filitab sõbrake karwa.

„Jutud kõik, mis mul on, wiin ma temale,
woodis lugeda on tal neid hea.“
Karu klaasised filmad on segased,
uni woodisje weab ja weab.

Wollil endalgi filmad on pilukil,
aeg on temalgi woodisje astu.
Järsku heliseb waljusti uksekell:
„Ja tuleb!“ Ju ruttab ta wastu.

Kuid — mis ijal on wiga, mis juhtunud?
Jalad tuiguvad, pisarad filmas?
„Ta on furnud, meilt Leenin on lahkunud,
temast jäädawalt oleme ilma.“

„Leenin furnud?! Ei jutte siis wiia saa,
ega saa talle küllagi minna.
Tasa palgelt tal weerewad pisarad,
teewad märjaks sõbra karwase pinna.

* * *

Wolli käib juba koolis, on pioneer,
karust enam ta wälja ei teegi,
astus kindlasti Leeninist näidatud teed —
rühmas elaw ja wirt kui ei keegi.

Wälismaalt

Pappide tegewusest Walges Eestis

18. ja 19. jaanuaril näitasid Eesti papid kord jälle rohkem kui muidu oma tõsist nägu, mida harilikult wagade sõnade taha peidetakse. 18. jaan. pappide konwerentsil ja 19. jaan. kirikupäewal olid aga pühadmehed aina nende patuste maapealsete asjade küljes kinni, nagu kiriku lahutamine riigist, kirikumaa juuremangumine, naiste küsimus ja noorsoo kaswatus.

Nimepidi on Eestis 1926. a. saadik kirik riigist lahutatud. Perekonnaseisu registreerivad ametnikud, kuid need ametnikud on waimulikud, pastorite käes on meetrikaraamatud, surnuaiad. Andmed perekonnaseisu kohta saab ainult pastori käest, see aga neid muule ei anna, kui oma koguduse liikmetele. Samasugune lugu on matuse kohtadega. Need on koguduste eraomandus, teisi surnuid sinna matta ei lasta, muid matusepaiku aga ei ole. Sellega kujuneb kiriku riigist lahutamise puht kommetimänguks. Tegelikult on aga koguduse liikmeks olemine sunduslik. Sama lugu on usuõpetusega koolides. Faberipeal on ta wabatahtlik, kuid palwele aetakse kõik õpilased. Ähwarduste sunnil peawad õpilased „wabatahtlikult“ usku õppima, muidu oled kommunist.

Eesti pastoreid ei rahulda aga ka see eesõigustatud seisukoht. „Kel on, sellele peab antama“, ütleb pühakiri, ja papid nõuawad riigilt lisa. Antagu neile riigi poolt palka perekonnaseisu registreerimise eest, antagu 25 hektari maad juure, wõi muidu hakkawad papid streikima. Nii otsustas pappide konwerents. Kirikupäewal, millest ka koguduste esitajad osa wõtsid, pehmentati otsust ja waliti komisjon, kes riigi poolt pappidele toetust kauplema hakkab.

Oma maapealse wara eest hoolitsetes on papid Nõukogude-Liidus elawate eestlaste hingeõnnistuse eest mures. Otsustati igatepidi neid kiriku hõlma tagasi tuua. Kaewati nõukoguwalisuse

üle, kes ei laskwat waimulikku kirjan dust üle piiri wedada.

Isalikku hoolt kannawad papid noorsoo eest Eestis ja wäljaspool Eestit. Noorsugu ei tahtwat enam usuga mingit tegemist teha. Waja neid õigeteks ristiniimesteks kaswatada. Selleks moodustati sisemisjoni seltsi juure noorsoo sekretariaat, kelle hooleks jääks noorsoo kiriku poole wõitmine. Naisteküsimus tekitas palju waelusi pastorite peres. Kerkis üles küsimus, kas wõib naine kirikupapiks olla wõi ei. Pastorid jõudsid eitawale otsusele, sest esiteks ei luba apostel Paulus naistele kirikus õpetada, teiseks ei olewat naistel seda püsivust, mida kirikuõpetajale tarwis, ja kolmandaks — meeste ja naiste üheõigusius, millest siiski piiblis räägitakse, käiwat ainult paradiisi pääsemise kohta. Edasi toodi weel põhjusi, et õpetaja olewat koguduse peale laulatatud kui mees, kogudus aga naine, kui pastoriks naine, kuidas siis tuleks wahekorda mõista. Naised tikkuwat igale poole, jäetagu ometi kantslidki meeste ainuõiguseks. Kirikupäewal, kus papid nii hoolega oma maapealse ja teiste waimu wara eest hoolitsesid, tuli üks meelehärma sünnitaw asi ette. „Waba Maas“ 19. jaan. ilmus paljastus Wiru-Nigula pastori Alweri kohta, pealkirja all „Wiru-Nigula Raspuutin“. Kirjatükis ettetoodud faktid annawad küll teatud määral sarnaduse wiimaste Romaanowite „püha wanakesega“. Lugu oli järgmine: pastor Alwer oli juba ennem mitukorda „sisse kukkunud“, nagu alimentide protsessis ühe külatüdrukuga, kes waimulikust isast raskejalgseks jäänud. Kohtuniku küsimise peale: kas ta wõib wandega tõendada et laps tema oma ei ole, wastas Alwer: „Ei tea, mul ikka naistega seiklusi on olnud.“ Tallinnas pummeldas ta kord kohaliste „daamidega“ niikaua kuni raha otsas, ja siis ei saanud püha isa enam muidu wälja kui

pidi passi ja kirikukuue kõrtsi pandiks jätma ning ametiwendade käest laenu nuruma minema, et häbist pääseda. Nüüd sai „püha wanake“ maha sarnase tükiga, et kutsus wäljamaalt oma juure suwitama grupi noori naisüliõpilasi ja hakkas neid tibukesti „kaswatama“. Esi- teks kõiksugu meelitustega ja porno- graafilise (sugukiresid erutawa) kirjan- duse ja piltide abil, põhimõtte järele — „suksuta sälgu kaertega, tüdrukut — kompwekiga“. Sealjuures ei jätnud ta kasutamata ka sarnaseid wõtteid nagu õõseti magamistuppa tungimine ja aias üksikult kokku trehwates suudluskatsete tegemine. Tarwitati ka teaduse ja teh- nika saawutusi, nagu kõiksugu keemilisi sugukiresid äritawad aineid.

Wist tüütas pealetikkuwa „hinge- karjase“ armujant „tallekesed“ ära, sest need jooksid laiali, kaasa wõttes ka Alweri armastuskirju.

Et asi wäljamaasse puutus, siis tõid kõik Eesti lehed kõmulisi paljastusi. Kirikupäewal seletas aga Alwer, et see on puha laim, ning piiskopp teatas et temal sellest midagi teada ei ole (kuigi

pärast lehtedest toodud dokumentidest selgus, et see tal wäga hästi teada oli), ja kirikupäew otsustas, piiskopi teada- annet rahuldawaks lugedes, päewakorras edasi minna. Ei tohi ju paistet puutada — läheb haisema, sest „kes meie seast on patuta“. Igal on oma „telgitagused juhtumised“, mis ühe peale kohut mõistes kah päewawalgele wõiwad tulla, ja see oleks wäga kurb.

See juhus kergitab wähe seda katet, mida pastorid enese tõelisele näole ette- tõmbanud, ja näitab kui mädanenud kogu see hingekarjaste kupatus kokku on. Ei ole ka ime, sest kodanline kord on läbi ja läbi mäda, kuidas wõib siis selle korra ideoloogiaga, millest usk üks osa on terwe olla. Kirikisandate pea- mure on kuidas kirikumõisaid tagasi saada, mida wähe kärbiti. Selleks, et kullajõgi ikka endiselt woolaks, hoitakse rahwast pimeduses, sest selle warjul on hea elada ja „tallekesi“ kaisutada, kes jumala asemikule wastu hakata ei julge. Wiimasel ajal ei ole Eestis enam sugugi uudiseks et pastoril mõne leeritüdrukuga alimentide protsess tuleb.

Selma J.

Tallinnas kümne aasta eest

See oli 25. weebuaril 1918., kui kodanlased oma kallid päästjaid, Saksa jünkruid, suure rõõmuhõiskega wastu wõtsid ja kätel kandsid.

Proud ja preilid olid kui meeletud, nad külwasid „päästjaid“ lilledega üle, kallistasid ja suudlesid neid, ja mitte ükski rüütleid endid waid ka nende hobu- seid.

Rõõm oli piirita.

Ma seisin Tallinnas Eesti pangamaja juures ja waatlesin seda möllu. Minu tuttawad naised olid pea kõik waimus- tatud sellest Eesti „iseseiswusest“. Nad karjusid kah selle rõõmu tuhinas „hurraa“ ja „elagu!“

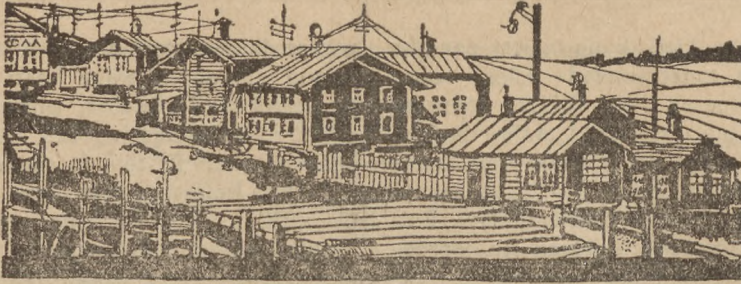
Kui nad minu tõsist nägu nägid, küsisid nad imestades, mis mul wiga ja miks ma nendega ühes ei rõõmusta. Kui ma neile mõne sõnaga selle rõõmu tühjust seletasin, siis imestasid nad pilguks minu „jaburduste“ üle, ja ruttasid edasi, et segamata sellele õnnejoowas- tusele anduda.

On möödnud sellest kümne aastat.

Eesti kodanlus peab oma „iseseis- wuse“ 10 aasta juubelit. Kuid mis on annud see „iseseiswus“ naisterahwastele? Majanduslise iseseiswuse ja õiguslise ühewäärtuse asemel on õige suur osa Eesti naisteperest sunnitud ennast wärwidega wõõpama ja igasuguste kir- jude hilpudega ehtima, et „kaubaostja- tele“ meeldida ja kuidagi ülewalpidamis leida. Teine osa naisi, kes seda teed ei ole läinud, liiguwad kui warjud, auku- wajanud silmadega, lohkus paledega, pilgud täis leegitsewat wiha endi kurna- jate ja petjate wastu.

Nende suud on sulatud, ja kui nad neid sel päewal awaksid, siis wõetaks tarwitusele abinõud, et ka nende silmi jäädawalt suluda. Nad waikiwad täna, nad koguwad jõudu, kuid h o m m e hakkawad nad rääkima, ja siis näitawad need piinatud, kurnatud ja meelegeit- misele wiidud naised oma jõudu, ühes meesproletariaadiga purustawad nad ko- danlise ikke ja ehitawad uue proletaarse ilma.

Kata T.

Naiste töö ja elu

Ka naine oskab ohje pidada

Meie talutaat ei taha kuidagi sellega leppida, et tema eit ehk tütar mõistuse poolest temaga ühevääriline on.

Kord peeti S. külas vastastikku abistamise komitee valimisi. Komitee endise esimehe aruandest selgus, et tööd pole suzuki tehtud. Seletasin, et uude komiteesse peab üks naisterahvas walitama, iga naine peab ostama M.-Viidus ühiskonna tööd teha. Seda kuuldes tõstsid mehed tära, oli raste korda jalule seada; üks talutaat tähendab:

„Kas naane om inime; kui ju naased õhjad oma kätte võtama, siis õleme ju ukas. Ega's asjaaamine putrunpobbi ega lastehoitmine õle.“

Kui ära näitasin, et naine täiesti töötada suudab, said mehed vihaseks ja wa-

litud kõit wiis komitee liiget naistest, üteldes:

„Las nüüd naased lõhuma, kaeme pärra kui fangele na saawa.“

Meeeste suureks imestuseks hakkas kassa töö edenema. Njutati oma ühiskondline maapidamine (milleks said väike maa-tüki).

Järgmisel koosolekul nägid mehed, et naiste töö wiljakam oli kui enne, nad lasid pead norgu ja ütlesid:

„Ega's me naased jeda ütfinda teinu, see oli jo saatori atil.“

See näitab kui sagedasti meie talu-mees ei taha uskuda et naine suuteline on ühiskonna tööd tegema, tihti weel hoolikamalt kui mehed.

M. D.

Saariisa laulukoor Dudowa maakonnas 1926. a.

Naistringide tegewus W. Kingisjepa nim. haridusmajaja osakonna — Pet.-Wiiburi poole klubis

Organisatsiooniline tegewus naiste seas sai oma aluse klubi moodunud tööaasta teisel poolel: poliitringi loomine oli esimene samm sel põllul. Nõrk oli siis osawõtt. Minewal sügisel jatkas ta oma tööd. Mõne kuu jooksul on hull feltfilisi ühiskondlikele tööle tõmmatud. Glumõimsalt hoowas naisfeltfiliste seas tegewus. Ring tekkis ringi järele ja praegu näeme järgmist pilti: juurdelõikuringis 30 osawõtjat, näputöö (õmblus) ringis 24, sanitaarringis 23, poliitringis (1-astme partei kooli progr.) 17, lauluringis 22, näiteringis 15, lasteringis 7, jookswa poliitika ringis 5. Nagu nendest arvudest näeme on osawõtt ringide tööst kaunis aktiivne. Oma enamuses seisab klubi aktiivsete naisfeltfiliste pere — ringidest osawõtjad — töölistest ja koduperenais-
test koos (86%), teised — õpilased ja teenijad (14%).

Üldiselt klubi liikmete arvuft on naisfeltfilisi 35%, kuid huwi ja agaruse poolest samum meie naisfeltfiline ühiskonnatööl eesrinnas. Sulgaliselt wõetakse masfelisest tööst,

loenguteft ja efskursioonideft osa. Kõik see näitab, et lühitese aja jooksul naiste organiseerimise alal suuri tagajärgi fätte on saadud. Ka koduperenaine, kes enam laialipillatud ja teistes tingimistes elab kui naistööline, on klubi naistööle loondunud.

Töörahwaja ühine ülesanne — oma proletarise riigi kaitse — on meie feltfiliste keskel erilist huwi äratanud: sanitaarring on palju feltfilisi laaja tõmbanud. Ennast mitmekülgselt arendades suudab ka naistööline wähe-
mate ohwritega ja paremate tagajärgedega oma riiki kaitsta. Rewolutsiooniline entusiasm ühes kindla sõjatehnillise alusmüüriaga on proletarise rewolutsiooni wõidu pant. On weel feltfilisi, kes pole klubi liige, on ka klubi naisliikmeid, kes ringidest eemal seisawad. Dulewikus püüdfu klubi naisaktiiv hüüdfona teostada: töif klubi naisliikmed tegewale ühiskonna tööle! Aa-
ramad ja enam arenenud naisfeltfilised pea-
wad selleks jõudu mödda laasa aitama.

Rooft 2—9

Emale

Ematene, sinu peale
 mõtlen mina igal a'al.
 Teised lapsed sinu juures,
 mina üksi kaugel maal.

Sinu laul, mis hälli juures
 laulad õekesele,
 kostab siia üle mere
 minu kõrvu selgeste.

Gelle Kochberg

Perenaiste osa

Külmad kartulid hapukoorega

Õdetakse 2 naela kartulid, $\frac{1}{2}$ toopi hapukoort, 1 kestmine sibul, teelusika täis soola.

Kooritud, keedetud kartulid lõigatakse väikesteks tükkideks, sibul riivatakse ehk lõigatakse hästi peeneks, kõik ained segatakse segi, kallatakse waagnale ja antakse lauale, heeringa, kilu ehk soolatud räime juure.

Lihtne segasöök

Õdetakse 2 naela keedetud peete, 1 nael kartulid, 1 nael porgandid, 2—3 kestmist hapukurki, 2 heeringat ehk mõni soolaräim, $\frac{1}{2}$ naela keedetud tailiha, 2 kõva muna, 1 klaas hapukoort, nootja täis soola ja suhkurt. Kõik juurevili lõigatakse väikesteks tükkideks ja segatakse segi.

Silmas pidades, et juurevili terwisele väga kasulik ja majapidamises odav ja

kättesaadav on, oleks soovitatav et meie perenaised rohkem juure- ja aiavilja kasvatama hakkaksid.

Lihtne pasteed

1 seemaks, 1 seakops, 1 seakeel, 1—2 naela vaheliha ehk lihajagamisel korjatud raasukest, 2 porgandit, 1 peterfell, 1 sibul, pipart, würtsi ja soola maitse järele.

Rupatatud mats, kops ja keel pannakse lihasupi juure maitseainetega ja õige vähele weega keema. Lastakse tasasel tulel kinnise kaane all pehmeks haududa, aetakse siis 3 korda läbi lihamašina, juured ja vedelik ühes, lisatakse tarwiduse järele veel maitseaineid, soovi korral ka vähe wõid ehk paar muna juure, ja klopitakse kõvasti tuni segu jahtub ja antakse wõileibadega lauale.

Lähemal ajal saavad „Naistöölise ja talunaisterahwa“ tellijad ajakirjaga kaasas õmblustööde ja juurdeldõikuse joonistused.

Iga naistöölise, iga koduperenaise ja talunaisterahwa kohus on oma ajakirjast elawalt osa wõtta. Ainult siis on meie ajakiri eluwõimuline.

Kirjutage kõigist ümbritsewatest ühiskondlistest nähtustest, kõigist puudustest ja ka edusammudest. Kuulutage oma ajakirja kaudu sõda wanale elu-olule ja wõidelge uue elu-olu eest. „Naistöölise ja talunaisterahwa“ aadress: Ленинград XI, Фонтанка 53, „Кюльвая“.

8. märts

Märts õues. Alles katab lumi
Maad pehme, walge waibaga.
Kuid lehw on juba talwejumii,
Pea tuleb lewad' lauluga!

Tea waba. Enam pole tõkkeid.
Oktoober wabastanud meid.
Ka teistes maades tulelõkkeid
Mäen ärkvel. Palju, palju neid.

Laul kajab waljult wastu loitu:
Ma terwitan sind, naistepäew!
Koit oma purpurpunast loitu
Ta walgustujeks üles jäeb.

Tea, feltfiline, külas, linnas —
Wõit kindlustud on ainult siis,
Kui ühenduse hoiad hinnas
Ja rinnus kõlab wõimas wiis:

Maailma naised ühinege,
Kõik üheks pereks liituge!

Selle Kochberg

Wastutaw: toimetuse-kolleegium. Wäljaandja: „Külwaja“ (изд. „Кюльвая“).

Naistöölisele, talunaisterahwale ja koduperenaisele 8. märtsiks

Naisorganisatsioonide suurem ülesanne on käesolewal silmapilgul, et käsikäes üldise kirjaoskamatuse likwideerimisega ka teist puudust — poliitilist kirjaoskamatust naiste keskel — kaotada. „Külwaja“ raamatuladus on veel mitmesugust kirjandust naisküsümuse üle, mis enesearendamisel, aruannete kokkuseadmisel ja poliitkooli abimaterjalina tarwilikuks käsiraamatuks wõib olla. Eriti soowitame seltsilistele naispäewaks:

Bebel A. Seltskonna sotsialiseerimine. 123 lhk. 50 kop.

Kalõgina A. Talunaisterahwa õigused ja nõukogude kohus. 16 lhk. 10 kop.

Kollontai A. Perekond ja kommunistlik riik. 11 lhk. 5 kop.

Krõlow S. Põllumajandus ja talunaisterahwas. 32 lhk. 20 kop.

Njuurina F. Ei ole rõhutud rahwaid SNW-Liidus. 16 lhk. 10 kop.

8. märtsil, meeletuletades naisseltsiliste kangelaselikku wõitlust Wene rewolutsiooni ajaloos, wõib tarwitada Bassurmanski ja Tanki raamatut „Naistöoline Oktoobri barrikaadidel“ (50 lhk 35 kop.). Raamat toob hulga näitusi sellest wõitlusest nii põrandaalustes rewolutsioonilistes organisatsioonides tsaari ajal, uulitsawõitlustest 1917. a. ja rewolutsiooni kaitsewõitlustest laialistel kodusõja wäerindadel. Kohane kollektiivseks lugemiseks iseäranis maa naisseltsilistele kooswiibimistel ja jutuõhtutel külas.

8. märts tuletagu aga veel kord naisseltsilistele meele, et „Naistöoline ja talunaisterahwas“ meie ajakiri on, et ta hea käekäik meie üldisest osawõttust oleneb. Mõelgu veel kord, kes pole seni suutnud oma ajakirja tellida, järele, kui hädatarwilik see ajakiri meie arenemisekäigule on. — Kes meie ühist suurt ülesannet — kultuur-rewolutsiooni teostamist toetada tahab, see ei jätta „Naistöolist ja talunaisterahwast“ tellimata. — Saagu meie ajakiri üldiseks eestlastest-töönaiste häälekandjaks. — Tellimisehind: 4 numbri eest 40 kop.

==== Tellimiseaadress: Ленинград XI, Фонтанка 53, „КЮЛЬВАЯ“. ====

Üksiku numbri hind 15 kopikat
Tellimise hind 4 nri eest 40 kop.

Enne jõomist käed puhtaks